

SÖDERBYBLADET

Nr 6 Årgång 5 Maj 2005

ISSN 1459-8493

Utgivare: Södra Vallgrund byaråd rf

Aktia-Vallgrund

Öppethållningstider:

- Måndag kl. 14.00 – 17.30
- Onsdag kl. 14.00 – 17.30
- Fredag kl. 9.00 – 12.00

Vill du börja månadsspara? Vilka är bästa sparalternativen i dag? Lönar det sig med fasta ränteplaceringar? Vilka fonder lönar det sig att satsa på?

Placeringsrådgivare Susanne Sjölund besöker vårt kontor

onsdagen den 18.5.2005.

Hon besöker vårt kontor regelbundet. Boka tid via Karin, tel. 0102475280 eller kontakta Susanne direkt i Smedsby, tel. 0102475203 eller 0102475205.

***

Nu startar sommargympan igen!!

Folkhälsan i Replot, i samarbete med Svenska studieccentralen, ordnar motionsgymnastik på Replot och Vallgrund sportplan.

Replot sportplan:

	Måndagar kl. 18.00	
23.5	30.5	6.6
		13.6

Vallgrund sportplan:

	Onsdagar kl. 19.00	
25.5	1.6	8.6
		15.6

Avgiften är 1,50 per gång

Gympaledare: Kika Fogelberg.

Sommargympan är till för dig, som tycker om att hålla igång. Kön och ålder har ingen betydelse.

Kom med!!!

***

Ännu fler vårtecken

Den 9.5 såg Per-Håkan Stolpe stenskvättan och svartvit flugsnappare vid Sommarösund.

Den 10.5 hördes en ensam ladusvala kvittra och sågs göra lovar över Riback. Vi får nog vänta på fler innan det blir någon riktig sommar.

Börje

***

Legdeå-Sikeå intresseförening

meddelar att de nu har sin hemsida klar. Gå in på adressen: www.legdeasikea.se. De försöker, precis som vi, uppdatera hemsidan regelbundet med aktuella händelser.

För några år sedan hade vi nära kontakt med dem tack vare ett projekt via Kvarkenrådet.

Börje

***

Martin skulle det vara!

Det har sina avigsidor att ta emot uppgifter per telefon.

I en mycket stressad situation ringde Kari Hallantie och meddelade att Martin Bengs har anställts för vissa arbetsuppgifter vid Fort Sommarö. Innan jag kom till papper och penna och kunde anteckna hade det gått en halv dag och i minnet hade Martin blivit något annat.

För dethär ber jag om ursäkt! Det var inte meningen och det var helt och hållet mitt fel.

Börje

***

Bästa Mornie ättlingar!

Vi har utarbetat förslag till stadgar. De som tecknar sig som stiftande medlemmar, blir skriftligt kallade till ett möte där vi tillsammans går igenom stadgarna och ändrar efter behov, så att alla blir nöjda.

Orsaken till att föreningen behöver registreras är att vi har rätt mycket pengar på ett tänkt konto för föreningen. Om den inte registreras innan årets slut, kommer skattemyndigheterna att minska på slutsumman med ca.22 %.

På en lista som finns framlagd i Sommaröhallen kan den som vill bli stiftande medlem, anteckna sig.

Göran Berglund, tel. 3212827

Bästa ansvariga utgivare och redaktör!!

Söderbybladet nr.3/2005 kommenterar skolbarnens framträdanden på Röda korsets eftermiddag

Vi i skolans understödsförenings styrelse har diskuterat den här artikeln och flera föräldrar har också kontaktat mig.

Vi tycker att artikeln var orättvis mot barnen och läraren. De kom på sin fritid till den här händelsen. Barnen satt snällt i tre timmar och framförde sina fina dikter.

Barnen har ju inte mycket erfarenhet av att uppträda, för någon kan det ha varit det största de någonsin gjort.

Vi vuxna måste ge barnen möjligheter och erfarenheter som bygger upp deras självförtroende. Om man får den här typen av negativ respons vill man inte mera förevisa sina kunskaper. Barnen behöver mycket positiv respons inte negativt!

Man kan inte heller jämföra barns och vuxnas kunskaper så som man gjorde på bladet.

Det var inte viktigaste hur man framförde sina saker utan att man var med och hjälpte tsunami-offren.

Största delen av publiken bestod av skolans föräldrar och deras barn så utan oss hade deltagandet i tillställningen varit mycket mindre.

Understödsföreningen uppskattar Söderbybladets existens och det arbete som de ansvariga gör. Dock anser vi att Söderbybladet ska vara en tidning som sporrar alla bybor och inte en tidning som får byborna att må dåligt.

Understödsföreningen vid Södra Vallgrund Skola r.f.
Ordförande Hanna Panttila

***

Dans och dansmusik från min ungdom

Mina tidigaste minnen från dans och dansmusik kommer från de tillfällen jag tillsammans med mina föräldrar blev bjudna på bröllop i byn.

Bröllop firade man allmänt i byns ungdomslokal, i undantagsfall även i brudens eller brudgummens hem, men även vid dylika tillfällen förflyttade man sig till ungdomslokalen efter den sedvanliga middagen, gående det traditionella brudföljet med spelmännen i spetsen.

Efter brudvalsens var det så fritt fram för de övriga gästerna att beträda dansgolvet. Vi ungar höll ofta till hos orkestern på scen men vartefter kvällen led blev vi allt modigare och med någon flicka i samma ålder kunde vi stapla runt på dansgolvet i vår egen takt.

Man bjöd på kaffe och traditionell bröllopstårta, men något program förekom mycket sällan, man dansade ända till fyra- femtiden och spelmännen höll ut så länge någon orkade dansa. Fram mot småtimmarna bjöds på saltmat i form av smörgåsar och speciellt siksmörgåsarna rönt stor uppskattning bland de saltsugna. Brudparet bjöd vanligtvis inte på några starkvaror, dylik förtäring skedde ute i terrängen från de medhavda buteljerna.

Sommartid fördrev vi ofta kvällarna nere vid simstranden med olika idrottsaktiviteter. Det var ofta någon form av tiokamp med löpningar, hopp och kast med hemmagjorda kastredskap.

En kväll kom några flickor och bad oss sluta upp med vårt hoppande, de hade burit en trattgrammofon till den gamla skyddskårsstugan som stod tom och övergiven en bit in i skogen och nu ville de lära oss att dansa. Litet motvilligt avbröt vi våra aktiviteter och till tonerna av den raspiga grammofonen övade vi in de elementära dansstegen som så småningom skulle föra oss ut på livets dansbanor.

Genast efter konfirmationen var det opassande att gå på dans men efter hand smög man sig ändå till någon danstillställning och genom att gång efter annan töja på hemkomsten blev det till sist som ett tyst medgivande från föräldrarna.

I min ungdom var vi rätt isolerade här ute i skärgården så att anlita orkestrar från fastlandet hörde till ovanligheten.

Men här var det gott om musikintresserade ungdomar som svarade för dansmusiken. Den första orkestern på 30-talet gick under namnet Cadensa och bestod av dragspel fiol och trummor. Men kriget gjorde att orkestern upphörde. Efter en tid bildades en ny orkester under namnet Sonette.

Medlemmarna i de olika orkestrarna varierade från och till men handlade i olika uppsättningar om följande personer: John Ståhl och Axel Sid på dragspel, Sigurd Björk och Egil Lindkvist fiol, Gösta och Axel Ståhl samt Arvid Rönn på trummor.

En tid efter det Sonette upplöstes skötte Axel Sid ensam om dansmusiken, men efter det Axel flyttade till Sverige övertog Kurt Sandvik med sitt dragspel ansvaret för musiken på danskvällarna. Kurt bildade senare en egen orkester men detta

hör till de senare generationerna av orkestrar som om möjligt kan refereras av någon yngre skribent.

Repertoaren var förståss rätt enahanda. Orkestrarna köpte sina stenkakor från musikaffären i staden och via trattgrammofonen övade man in de olika dansmelodier som kunde passa de danslystna. Tango var den mest spelade men även foxstrot, vals, schottis och polka förekom under kvällen som alltid avslutades med den traditionella "Godnatt valsen".

Det var enbart instrumental dansmusik som erbjöds, om nu inte någon överförfriskad sångfågel bland de dansande stämde in i refrängen.

På senare delen av 40-talet dansades det som aldrig förr i Svenska Österbotten. Orkestrar växte fram som svampar ur jorden och dansannonserna fyllde tidningarnas annonseridor som lockade med orkestrar som: Stars, Roxy, Tiihonen, Lolita, Tico, Zigano, Gustavssons ensemble, Karls havajiensemble, Lindvalls orkester, Snellmans orkester samt Slickers, Band Doover, Blues band och Piccardy.

År 1947 var jag på ett stort bröllop i Helsingby och mitt bestående minne från det bröllopet var det nya örhänget "Sjömannen och stjärnan". Piccardy var orkestern på modet och här på den för tillfället byggda danslaven hörde jag denna känslosamma sång för första gången. Orkestern fick på de dansandes begäran spela denna långsamma vals gång efter annan och denna natt under en bar himmel var det lätt att bli sentimental.

Femtioalet blev även här ute i skärgården rätt omdanande för dansmusiken. Intill dess var det enbart tango, vals och foxtrot som gällde i danslokalerna. Om än den nya stilen var rätt slovbetonad så var det nu en annan rytm som tilltalade den unga danspubliken.

Efter ingånget äktenskap så var det bara att hänga med i svängarna när det nångång gavs tillfälle till dans. Stil och rytm ändrades i rasande fart men på något bröllop erbjöds vi ändå möjlighet att dansa till de välbekanta tonerna från vår ungdom och då fick vi äldre gott om utrymme på dansgolvet. Vi till åren komna beklagar oss ofta över dansmusikens utveckling, men vi har upplevt den livsstil som präglade vår ungdom och nu bör vi finna oss i att vi lever i en värld av ständig förändring.

Lars-Ola Berg

***

13 mars 1940

Det var en gång ... så börjar alla sagor men inte den här. Min berättelse handlar om vinterkrigets fasor och sorger.

Den 13 mars 1940 var jag 15 år. Jag var på väg till byn, det var läsförhör vid "Tildas". Eftersom jag skulle gå i skriftskola följande år, måste jag gå på läsförhör. Jag gick genom "Lillmosan" till "handlin" där jag köpte en "strut" karameller. I butiken stod en massa med gubbar som högljutt pratade om fred och eldupphör vid fronten. Jag som alltid varit fosterländsk började gråta. Vart skulle jag gå med budskapet? Hem eller till "Tildas".

Denna dag står klar i min hjärna ännu. Vad tänkte jag då? Jo, på alla flickor och män som offrat sitt liv för vår skull. Jag tänkte på alla dem som inte fick komma hem. En glädjens dag, men ändå en sorgens.

Vi vet hur det gick. Det blev en kort hemförlovning för de finländska männen och sedan började inkallelsen på nytt sommaren 1941. Det krig som då fördes med ryssarna var ännu värre och ännu längre. Det slutade 1945. Finland blödde.

Vi som varit med om kriget och lever nu bör berätta för våra barn om att Finland slogs för frihet och självständighet. Därför lever vi nu i ett fritt land.

Gurli Ahlström

***

KONSULINNAN TULLA MOÈ

Råkade hitta ett Vasablad av den 20 december 1950. Det som bl.a. fångade mitt intresse var konsulinnan Tulla Moes dödsannons och nekrolog. Enligt dödsannonsen hette hon Tulla Whittington - Moè, född 10.6.1869 och död 19.12.1950. Som närmast sörjande står Dick, Cyril och vännerna. Jordfästningen skulle äga rum i Vasa ev, luth. kyrka onsdagen den 27 dec kl 14 samt eldbegängelse senare i Helsingfors.

Eftersom konsulinnan, genom sin anknytning till Bullerås, är känd för de äldre byborna kan detta vara ett lämpligt tillfälle att presentera henne för en yngre generation samt för oss inflyttade. Därför publiceras nekrologen ur Vasabladet i sin helhet.

Den innehåller några ovanliga ord och uttryck. Dem har jag med kloka vänners hjälp listat ut vad de betyder. Det står inom parenteserna.

När man läser nekrologen uppstår många frågetecken. Vem som har skrivit den framgår inte alls. Man kanske inte behövde ge sig till känna på

den tiden. När flyttade hon till Bullerås? Vart tog hennes man vägen? Flyttade han med till Bullerås? När dog han? De båda pojkarna, Dick och Cyril, vad blev det av dem?

Alla ni som har minnen av konsulinnan och hennes familj, skriv och berätta! Löper inte pennan, ring, så kommer jag och lyssnar!

Fru Annette som ju var 10 år när konsulinnan dog, minns hennes bredbrättade hatt när hon rak i ryggen cyklade förbi.

Hon lär ju ha varit en mycket speciell person!

Börje

Ur Vbl 20 december 1950

TULLA MOÉ

I går avled på Vasa stads sjukhus konsulinnan Tulla Moé, 81 år gammal.

Den avlidne var på modernet norska och på fädernet engelska. Fadern hette Richardsson, modern Whittington. Hon föddes i Norge i närheten av Oslo, och engelska flaggan svajade på stadens universitet, ty engelska kyrkan var inrymd där. Sedan kom den unga norskengelskan att vara mycket ute i världen. Hon gick i skola i fyra länder: Norge, Irland, Danmark och Tyskland. Konstintresset var medfött hos henne och hon utbildade sig i målarkonst vid akademier i Oslo, Köpenhamn och Dysseldorf. Men ödet hade bestämt att hennes väg skulle gå till Vasa. I Norge blev hon bekant med en framstående, chevalerisk och charmerande affärsman vid namn J. E. Moe, som senare blev en storföretagare i Vasa, skeppsredare, bränneriägare och stor affärsman i den gamla stilen. Redan 1898 kom Tulla Richardsson på besök till Vasa. Och 1900 sammanvigdes hon med John Edvard Moe.

Under decennierna närmast efter sekelskiftet var konsulinnan Moe som värdinna i ett rikt och fint hem en av de ledande i staden societetsliv. De vasabor är lätt räknade som inte känt Tulla Moe eller sett hennes markanta örnprofil på de tillställningar, där "det Vasa som lever" var med. Men däremot är det en trängre krets som fått njuta den avundsvärda förmånen att vara gäst hos Tulla Moe. Hennes gästfria patricierhem (högreståndshem) var medelpunkten för stadens konstnärliga och intellektuella kretsar. Konsulinnan Moes värdinneskap bar den förfinade prägel av l'ancien regime (den gamla regimen eller m.a.o. som det var förr i världen bland bättre folk). Hennes vidsynhet, fördomsfrihet, slagfärdighet och spiritualitet gjorde henne till medelpunkten där två eller tre var församlade. Men hennes verksamma ande krävde mera än värdinneskapets mångahanda plikter. Trogen sina engelska traditioner har fru Moe varit aktiv inom det sociala välgörenhetsarbetet och hennes brinnande intresse för all konstnärlig verksamhet har fått de mest skiftande uttryck. Hon har varit den verkliga teaterhabituén (teaterälskaren), vid konserter en av de trognaste

"stamkunderna" och själv har hon nedlagt ett oskattbart arbete som arrangör av välgörenhetsfester. Hon var en av initiativtagarna till de på sin tid så populära museimaskeraderna, hon var den drivande kraften i barnens dag-festligheterna och stod under en lång följd av år i spetsen för Vasa studentnations julsoaréer som programledarinna.

De senaste åren har hon tillbragt i sitt nya hem på Bulleråsen i Södra Vallgrund, där gästfriheten och den gamla andan från fordomdags fortlevat, hennes gamla och nya vänner till glädje och väderkvickelse. De bevarar sin goda vän, konsulinnan, i tacksam hågkomst.

***

UTFÄRD TILL JUNGSUND ÅR 1931

Fritt efter ett protokoll fört den 18 mars 1931 av Elina Söderholm

Inbjudna som vi voro av Marthaföreningen därstädes (Jungsund). Vallgrundmarthorna som fått bestämma tiden valde den 18 mars för att undvika menföre.

Nu gällde det att ordna i hemmet samt göra sig klar för färden. Den milda väderleken gjorde att 39 marthor på 10 hästekipage var med. Under klart solsken gick färden över Storfjärden med Granvik (eller skall det vara Grönvik) som närmaste mål. Folkskolan var samlingsplats varför resenärerna blev i tillfälle att se största delen av Jungsund by. På långt håll såg man den imponerande skolbyggnaden. Den rödgula flaggan vajade för vinden.

Hur man känner sig när man packas upp ur slädlådor vet envar som varit med om en långfärd. Skrynkliga klänningar, rufsiga i håret och kanhända lite missmodig.

Det blir inte mycken tid att ägna sig åt sig själv. Glada och gemytliga marthor tar hand om oss och för oss till det dukade festbordet. Man glömmer snart sig själv när det är sol inne och sol ute.

Programmet började med sången: "Herren vår Gud är en konung". Lärarinnan T. Sandström hälsade gästerna välkomna i hjärtevarma ord. Programmet fortsatte med berättelser, sång och deklamationer. Det kändes så hemvant att se fröken Strandberg vid orgeln, precis som hon brukade göra hos oss som lärarinna och martha.

Missionären Fanny Sandström höll ett föredrag om den egyptiska kvinnan.

Före uppbrottet tackade fru Alma Hellstrand värdarna för den gästfrihet och glädje de gett oss.

Efter ytterligare en kaffetår startas hemfärden. Det hade blivit kyligare och väl ute på Storfjärden hade skymningen lagt sig. En minnesrik dag slutade vid 21-tiden.

Börje

***

SÖDERBYBLADET

Redaktör: Börje Anderson
Lotsvägen 2, 65930 Södra Vallgrund
Tel. 06-3527758, GSM 050-5917958
E-post: borje.anderson@kolumbus.fi
Redaktions sekreterare: Hans Söderlund
Sommarösundvägen 442A
65930 Södra Vallgrund, tel. 06-3527586

Nästa blad, nr 7 utkommer omkring vecka 26.